

Veel leerkrachten richten zich op het hardcore oefenen met rekenen en taal. Terwijl er veel effectievere en bovendien leukere manieren van leren zijn waarin taal en rekenen verweven zitten. Zelf laten uitzoeken, “domme” vragen stellen en zelfs verveling zijn gouden middelen om kinderen tot bloei te laten komen. Tenminste, als het aan kunstenaar educator Wolf Brinkman ligt.

In een twee uur durende workshop, als afsluiting van de regeling ZZP Impuls voor kunstdocenten in Groningen en Drenthe, legde Wolf Brinkman zijn artistieke ziel bloot en nam de aanwezigen mee in de kracht van storytelling en zijn heilige graal: cultuurbouwstenen.

De kracht van storytelling: kennis en context

Kinderen naar een schilderij laten kijken in een museum en hen vertellen wat het ding bijzonder maakt? Daarmee houd je ze maar liefst vijf minuten zoet. Begin je echter met een verhaal waarin één of meerdere helden samen een avontuur beleven, die vervolgens óók nog in een schilderij te vinden zijn? Dan heb je beet. Met een verhaal komt de wereld tot leven en wordt een museum met een hele andere blik verkend. Kinderen leren dat ze een verhaal kunnen vertellen, ze worden geraakt.

Taal en rekenen niet een doel maar een middel

Wolf Brinkman benadert met zijn kunstlessen taal en rekenen op een andere manier dan zoals we dat uit het boekje kennen. Kinderen (maar ook volwassenen) zijn daar onbewust namelijk zelf al continu mee bezig, zolang ze het maar in context kunnen plaatsen. Begrippen als afstand, ruimte en tijd spelen voortdurend een rol en dat wordt zichtbaar in kunstlessen. Geef ze een afgekaderde opdracht en ze voeren hem uit. Maar stel een gekke vraag of geef een gekke opdracht (Hoe groot zou dat schilderij zijn als we het op de grond leggen?) en ze komen tot leven. Net als kunstenaars. Die rekenen zich ook te pletter zonder dat ze er erg in hebben.

Cultuurbouwstenen

In Brinkmans cultuurbouwstenen schuilen de ware lessen: Niets, tijd, ruimte, patroon, symmetrie, ordenen, meten, emotie en zijn. Aan de hand van voorbeelden liet hij de omvangrijkheid van deze thema's zien. Hoe ze jou als kunstdocent helpen om je lessen in een context te plaatsen, hoe deze in zijn eigen lessen aan bod komen en wat er gebeurt als je ze blootstelt aan de creativiteit van kinderen. Dat daar meetkunde, rekenen, taal en zelfs lessen van Archimedes aan ten grondslag liggen, is voor Brinkman van secundair belang.

Het alles van niets

Bijvoorbeeld het thema niets; wat is niets? Praat met kinderen over niets en dan blijkt ineens hoeveel woorden ze eigenlijk kennen. Bovendien komen ook ineens hele andere skills tevoorschijn. Met zogeheten *nietsvangers* (plakband) geeft Wolf kinderen toegang tot een nieuwe dimensie. Je kunt eraan pulken, je kunt het uittrekken, erdoorheen kijken. Maar je kunt het ook opmeten, discussiëren of de ene “niets” beter is dan de andere. Hele ruimtes worden gedefinieerd en voor je het weet is plakband het meest fascinerende speelobject van het plein.

Wolf: “De fascinatie voor niets reikt heel ver. Geef iemand een wit vel, wit potlood en water en er komen ware kunstwerken tevoorschijn. Eén van de leerlingen ging helemaal op in zijn

fascinatie; zijn kunstwerk werd steeds meer niets. Jaren later herinnerde hij zich zijn creatie nog”.

Creatie is het ijkpunt, maar het gaat om de weg ernaartoe

Het is moeilijk te geloven dat het Wolf Brinkman niet om het eindproduct gaat maar om de weg ernaartoe. Toen hij een klas de opdracht gaf een boot te bouwen bereikte die het Jeugdjournaal; kinderen konden er daadwerkelijk op varen. En ook de nagmaakte Rothko kreeg bijna meer waardering dan het origineel. Maar het meest interessant is dat de kinderen beide volledig zelf hebben gemaakt vanuit onderzoekend en ontwerpend leren.

Wolf Brinkman: “De kinderen maken een prachtige, drijvende boot en ik geef ze een baksteen. Reken maar dat ze een manier vinden om de boot te verbeteren. Dat is de kracht van leren.”

Dat is zo of is dat zo?

Er valt nog veel meer te vertellen over de creatieve aanpak van Wolf Brinkman, er zijn voorbeelden genoeg. Maar samengevat komt het erop neer dat hij in zijn aanpak altijd iets ter discussie stelt. Brinkman: “We moeten af van de *dat is zo* aanpak. Veel interessanter is de vraag: *is dat zo*? Leren is een samenspel is tussen ‘weten’ en ‘denken’. Het onderwijs richt zich vooral op dat ‘weten’, oftewel ‘dat is zo’. Nadenken en spelen met kennis zorgt voor eigenaarschap omdat je vanuit jezelf mag reflecteren op kennis: ‘is dat zo’. Wil je je ontwikkelen dan heb je dus kennis nodig en de ruimte om die te bevragen. Dit leidt tot de formule ‘dat is zo’ + ‘is dat zo’ = ontwikkeling. Thema’s ter discussie stellen, je ergens over verwonderen, dat leidt tot veel meer, het maakt dingen los. Maar het allerbelangrijkste van onze rol als leraren is dat we dingen met kinderen ondernemen, met ze communiceren. Er zijn bij mij ook nooit foute antwoorden. De wereld is namelijk al complex genoeg. Aan ons de taak een goed doorgeefluik te zijn.”

De ZZP Impuls werd uitgevoerd door Compenta (Drenthe) en Stichting Kunst & Cultuur (Groningen).

Ben je nieuwsgierig geworden naar de werkwijze van Wolf Brinkman? In het boek Kunst = taal en rekenen zijn de kunstlessen die door Wolf zijn ontwikkeld in het taal-en rekenprogramma van museum Boijmans van Beuningen opgetekend!

Ook heeft Wolf een TEDx talk gehouden. Je kunt meer lezen en horen over het programma via de [website van het Boijmans](#).